

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
Кафедра практичної психології та педагогіки**

**МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК В ЛОМЖІ
(Республіка Польща)**

**ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін**

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ» Волинської обласної ради**

ОСОБИСТІТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Матеріали
XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю,
*присвяченої 20-річчю кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

м. Львів, 15 травня 2026 р.

Львів – 2026

Рекомендовано до друку вченою радою факультету психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності 14 травня 2026 року, протокол № 8.

Рецензенти:

Жигайло Наталія Ігорівна – доктор психологічних наук, професор
Мачинська Наталія Ігорівна – доктор педагогічних наук, професор

Особистість в екстремальних умовах: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (15 травня 2026 р., м. Львів). Львів, 2026. 519 с.

Редакційна колегія:

доктор психологічних наук, доцент **Сірко Р. І.** (голова);
доктор педагогічних наук, професор **Литвин А. В.**;
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник **Руденко Л. А.**;
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник **Вдович С. М.** (упорядник);
кандидат психологічних наук, доцент **Стельмах О. В.**;
кандидат педагогічних наук **Марчук С. С.**;
кандидат педагогічних наук **Шарлович З. П.**

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розглядаються особливості функціонування особистості в умовах війни і кризи, психологічної підтримки та реабілітації особистості в ситуаціях травматичного досвіду, психолого-педагогічні засади формування готовності майбутніх фахівців до діяльності в екстремальних умовах, міждисциплінарні підходи до дослідження підготовки та професійної діяльності особистості в умовах підвищеного ризику.

Для науковців у галузі психології та педагогіки, психологів-практиків і педагогів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, аспірантів, ад'юнктів, докторантів.

Матеріали подано в авторській редакції.

© Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності, 2026

© Автори, 2026

ЛІТЕРАТУРА

1. Підготовка консультантів за принципом «рівний-рівному» : методичні рекомендації до викладання сертифікатної програми / І. Я. Пінчук, С. А. Чумак, С. В. Камінська та ін. Київ: ТОВ «Прінт Солюшнс», 2026. 78 с.
2. Smit D., Miguel C., Vrijssen J. N., Groeneweg B., Spijker J., Cuijpers P. The effectiveness of peer support for individuals with mental illness: systematic review and meta-analysis. *Psychol Med.* 2023. № 53 (11). P. 5332–5341. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0033291722002422>.
3. Cooper R. E., Saunders K. R. K., Greenburgh A. et al. The effectiveness, implementation, and experiences of peer support approaches for mental health: a systematic umbrella review. *BMC Med.* 2024. № 22. Article № 72. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12916-024-03260-y>
4. Pinchuk I., Leventhal B. L., Ladyk-Bryzghalova A., et al. The Lancet Psychiatry Commission on mental health in Ukraine. *Lancet Psychiatry.* 2024. № 11 (11). P. 910–933. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(24\)00241-4](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(24)00241-4)
5. Pinchuk I., Leventhal B. L., Ladyk-Bryzghalova A., et al. Managing in war, planning for peace: second report of The Lancet Psychiatry Commission on mental health in Ukraine. *The Lancet Psychiatry.* 2026. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(26\)00053-2](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(26)00053-2)
6. Chinman M., Oberman R. S., Hanusa B. H. et al. A cluster randomized trial of adding peer specialists to intensive case management teams in the Veterans Health Administration. *Journal Behav Health Serv Res.* 2015. № 42 (1). P. 109–121.
7. McLean C. P., Malek N., Straud C. L. A pilot randomized controlled trial of online written exposure therapy delivered by peer coaches to veterans with posttraumatic stress disorder. *Journal of Traumatic Stress.* 2024. № 37. P. 471–482.

Емілія Костишин

РОЛЬ АСИСТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КЕЙС-МЕНЕДЖМЕНТІ З ВЕТЕРАНАМИ ВІЙНИ

Повномасштабна війна в Україні зумовила суттєве зростання кількості ветеранів, які потребують комплексної соціальної підтримки, медико-психологічної реабілітації та інтеграції в цивільне життя. Значна частина з них має фізичні ураження, інвалідність або психологічні травми, що актуалізує застосування сучасних технологій соціальної роботи, зокрема кейс-менеджменту та асистивних технологій.

Кейс-менеджмент у соціальній роботі передбачає індивідуалізований підхід до клієнта, що включає оцінку потреб, планування втручань, координацію та моніторинг надання соціальних послуг. У роботі з ветеранами цей підхід є особливо важливим через комплексність

їхніх соціальних, медичних і психологічних потреб. У теоретичному вимірі кейс-менеджмент розглядається як технологія міжвідомчої координації допомоги, орієнтована на досягнення максимальної автономності клієнта.

Асистивні технології виступають інструментом підсилення ефективності кейс-менеджменту, оскільки забезпечують: підвищення рівня самостійності ветеранів (протези, ортези, засоби мобільності); розширення доступу до інформації та комунікації (екранні читачі, голосові асистенти, технології альтернативної комунікації); підтримку психічного здоров'я (мобільні додатки самодопомоги, цифрові платформи психологічної підтримки); сприяння професійній реінтеграції (адаптивні робочі місця, цифрові освітні платформи, інструменти дистанційної зайнятості).

У міжнародній практиці асистивні технології є невід'ємною складовою системної реабілітації ветеранів. У США їх впровадження координується через систему U.S. Department of Veterans Affairs, яка реалізує міждисциплінарну модель допомоги, що охоплює оцінку потреб, підбір технологій, навчання їх використанню та подальший супровід. У цій моделі соціальні працівники виконують ключову роль координаторів кейс-менеджменту.

Європейський підхід, представлений рекомендаціями World Health Organization, демонструє ефективність швидкого забезпечення асистивними технологіями в умовах кризових ситуацій. Практика їх застосування, зокрема у програмах забезпечення засобами мобільності та самообслуговування, підтверджує позитивний вплив на рівень функціональної незалежності постраждалих осіб.

Отже, у країнах із розвиненими системами соціального захисту асистивні технології інтегровані в практику кейс-менеджменту як інструмент підвищення ефективності реабілітації ветеранів. В Україні їх використання наразі має фрагментарний характер і реалізується переважно в межах окремих програм та проєктів, однак демонструє значний потенціал для подальшої системної інтеграції.

На національному рівні розвиток асистивних технологій поступово набуває системного характеру в межах державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю та розвитку ветеранських послуг. Нормативно-правове забезпечення цієї сфери створює передумови для розширення доступу до технічних засобів реабілітації, цифрових сервісів та інклюзивної інфраструктури.

У межах ветеранської політики посилюється міжвідомча взаємодія у сфері медичної, психологічної та соціальної реабілітації, що формує умови для інтеграції асистивних технологій у кейс-менеджмент. У цьому контексті вони розглядаються не лише як засоби компенсації обмежень життєдіяльності, а як інструмент забезпечення соціальної участі, відновлення функціональної спроможності та підвищення рівня автономності клієнтів.

Водночас практична реалізація цих підходів залишається нерівномірною та залежить від ресурсного забезпечення регіонів, рівня цифрової трансформації соціальних послуг і професійної підготовки фахівців соціальної сфери. Це зумовлює поступовий характер інтеграції асистивних технологій у систему кейс-менеджменту.

Українські дослідження підтверджують, що асистивні технології формують багатовимірний інструментарій підтримки осіб з інвалідністю, охоплюючи технічні пристрої, цифрові рішення та засоби інформаційної доступності. У контексті соціальної роботи це створює наукове підґрунтя для їх інтеграції в кейс-менеджмент ветеранів.

У межах кейс-менеджменту асистивні технології виконують функцію інструментального забезпечення індивідуального плану соціального супроводу, сприяючи підвищенню автономності та соціальної включеності клієнта.

Зокрема, результати українських досліджень можуть бути інтерпретовані у площині кейс-менеджменту ветеранів таким чином:

- технічні засоби навігації та мобільності забезпечують відновлення самостійності та фізичної незалежності ветеранів [1];
- асистивні технології доступу до інформації забезпечують рівний доступ до соціальних, освітніх і адміністративних послуг [2];
- допоміжні засоби пересування сприяють фізичній реабілітації та соціальній інтеграції [3].

Попри значний потенціал асистивних технологій, їх інтеграція у практику кейс-менеджменту в Україні залишається обмеженою та нерівномірною. Це зумовлено комплексом взаємопов'язаних бар'єрів, які можна умовно поділити на *інституційні, кадрові, фінансові та організаційно-технологічні*.

Інституційні бар'єри пов'язані з недостатньою уніфікацією нормативно-методичного забезпечення застосування асистивних технологій у системі соціальних послуг. Відсутність чітких стандартів їх включення до індивідуальних планів кейс-менеджменту призводить до фрагментарності практик та залежності від окремих проєктів або ініціатив.

Кадрові бар'єри полягають у недостатньому рівні цифрової та технологічної компетентності фахівців соціальної сфери. Соціальні працівники не завжди мають достатні знання щодо можливостей сучасних асистивних технологій, способів їх підбору та інтеграції у процес соціального супроводу, що знижує ефективність кейс-менеджменту.

Фінансові бар'єри пов'язані з обмеженим державним та місцевим фінансуванням закупівлі, впровадження та обслуговування асистивних технологій. Висока вартість сучасних технічних рішень, зокрема протезування нового покоління, цифрових платформ та адаптивного обладнання, обмежує їх доступність для значної частини отримувачів соціальних послуг.

Організаційно-технологічні бар'єри включають нерівномірність розвитку інфраструктури соціальних послуг у регіонах, недостатній рівень цифровізації соціальної сфери, а також обмежений доступ до сучасних технологічних рішень у сільській місцевості. Це створює територіальну нерівність у можливостях отримання якісної реабілітаційної та соціальної підтримки. У сукупності зазначені бар'єри призводять до того, що асистивні технології в Україні переважно застосовуються не як системний елемент кейс-менеджменту, а як епізодичний ресурс у межах окремих програм або міжнародних проєктів.

Подальший розвиток цього напрямку потребує удосконалення державної політики у сфері соціальної та ветеранської підтримки, розвитку міжсекторної взаємодії, а також системної підготовки фахівців соціальної роботи до використання асистивних технологій у кейс-менеджменті.

Таким чином, інтеграція асистивних технологій у кейс-менеджмент може бути розглянута як трирівнева модель: рівень індивідуальної підтримки (клієнт), рівень професійної діяльності (соціальний працівник) та рівень системи соціального захисту (державна політика).

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайцев Д., Азархов О., Сілі І., Єфременко Б. Прилад просторової навігації для людей з обмеженими можливостями. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Технічні науки*. 2024. № 2 (49). С. 41–50. DOI: <https://doi.org/10.31498/2225-6733.49.2.2024.321352>
2. Tiurkedzhy N. S., Marina O. Y., Davydova I. O., Marin S. O. Experience of Implementing Assistive Technologies in Ukrainian and Foreign Document and Information Structures. *University Library at a New Stage of Social Communications Development. Conference Proceedings*. 2024. № 9. P. 140–149. DOI: https://doi.org/10.15802/unilib/2024_316712
3. Бражанюк А., Семенюк Т. Асистивні засоби пересування, що покращують умови життя людей з інвалідністю. *Physical Culture and Sport: Scientific*